

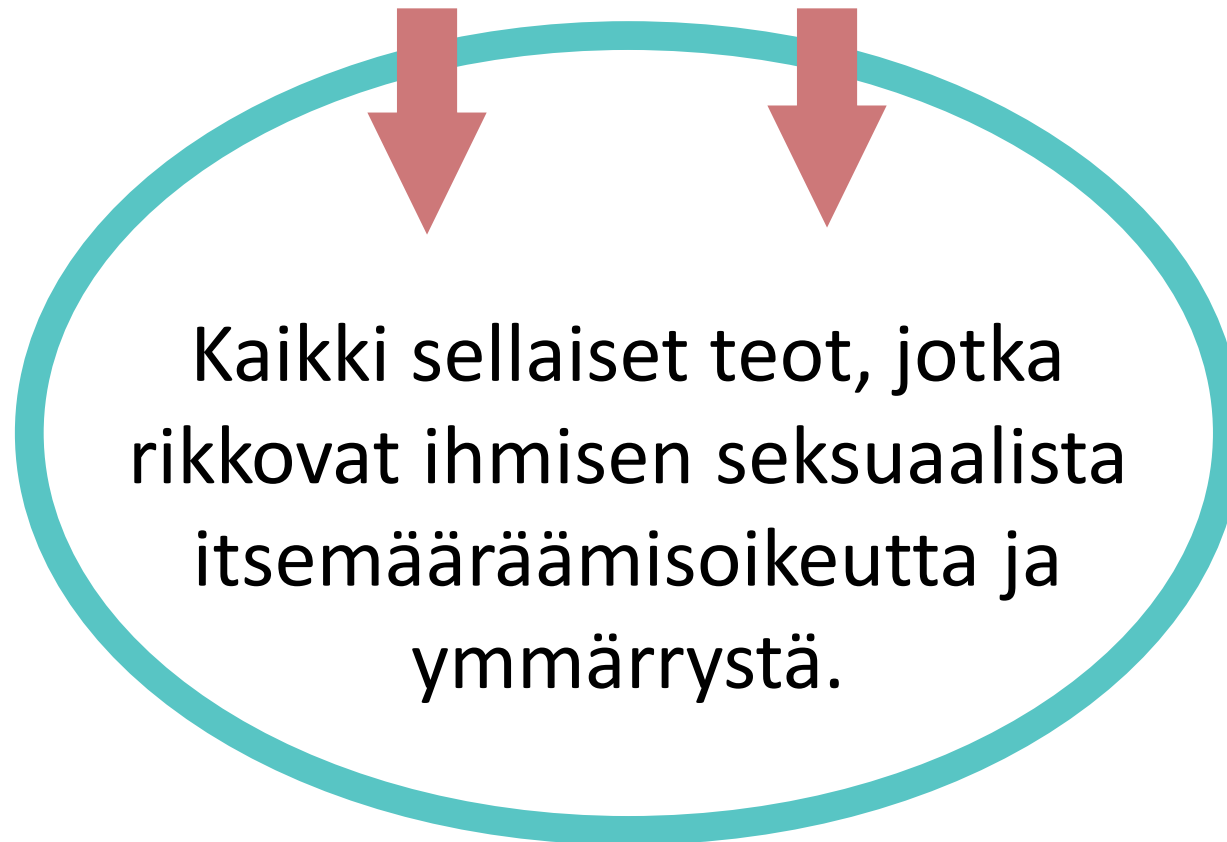
NUORTEN SEKSUAALISEN KALTOINKOHTELUN TUNNISTAMINEN JA PUHKEESI OTTAMINEN

Krista Kokkonen
suunnittelija, asiakastyön ohjaaja
Yhteisöpedagogi (AMK)

Mikä Nuorten Exit?

- Ennaltaehkäisee nuoriin kohdistuvaa seksuaalista kaltoinkohtelua ja vastikkeellista seksiä
- Tarjoaa matalan kynnyksen neuvontaa, keskusteluapua ja palveluohjausta nuorille (13-29 v.)
- Tavoitteena nuorten tiedon lisääminen ja seksuaalisen itsemääräämisoikeuden vahvistaminen
- Kouluttaa ja toimii asiantuntijana
- Exit ry koordinoi
 - Exit-hanke perustettu vuonna 2010, vuoden 2014 alusta vakinaista Nuorten Exit-toimintaa
- STEA:n Veikkauksen tuotoilla rahoittamaa toimintaa

MITÄ ON SEKSUAALINEN KALTOINKOHTELU?

MUODOT

HÄIRINTÄ
AHDISTELU
PAINOSTAMINEN
RAISKAUS
JOHDATTELU
LAHJONTA
SEKSINOSTO
SEKSINOSTOYRITYS
HYVÄSIKÄYTTÖ
PAKOTTAMINEN
LUVATTA KOSKETTELU
LUVATTA KUVAAMINEN
NIMITTELY
...

KUKA JA MISSÄ?

TUTTU/TUNTEMATON
AIKUINEN/NUORI
SUHTEESSA
KASVOKKAIN
VERKOSSA
FYYSISTÄ
HENKISTÄ

KITEYTETTYNÄ

VASTOIN OMAA TAHTOA
TAI YMMÄRRYSTÄ
VASTUU AINA TEKIJÄLLÄ
VAIKKA EI TÄYTTÄISI
RIKOKSEN MERKKEJÄ, VOI
OLLA KALTOINKOHITELEVA
KOKEMUS
SUBJEKTIIVINEN KOKEMUS

Nuorten kanssa puhumme usein...

OMISTA RAJOISTA

- Omat rajat tarkoittavat tunnetta omista rajoista suhteessa omaan kehoon, tunteisiin ja muihin ihmisiin.
- Jokainen saa itse määritellä omat rajansa, kuten kuka, miten ja milloin itseä saa koskettaa. Toinen ihminen ei voi määritellä rajoja toisen puolesta. Omat rajat saattavat vaihdella tilanteesta, ihmisestä ja omista tunteista riippuen.
- Omista rajoista voidaan käyttää myös termiä **seksuaalinen itsemääräämisoikeus**.

NUORTA SUOJAAVA LAINSÄÄDÄNTÖ

- Suomen laki suojaa alle 16-vuotiasta aikuisen tai selkeästi vanhemman henkilön heihin kohdistamilta seksuaalisilta teoilta
- Nuorta suojaava ikäraja on korkeampi (18 v), mikäli tilanteeseen liittyy valta-asetelma. Myös seksinoston ikäraja 18v.
- Seksuaalirikoksissa myös yritys rangaistava
- Vastuu hyväksikäytöstä on aina tekijällä
- Nuorten keskinäisiä suhteita ei haluta rajoittaa, mikäli iässä ja kehitystasossa ei ole merkittävää eroa
- Nuorten kanssa työskentelevillä ammattilaisilla on lain mukainen velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus huolen herätessä, sekä ilmoitus poliisille epäiltäessä alaikäiseen kohdistunutta seksuaalirikosta
 - Lastensuojelua ja poliisia saa aina konsultoida antamatta asianosaisten tietoja

Jokaisella nuorten parissa työskentelevällä on omassa työssään mahdollisuus ehkäistä nuoriin kohdistuvaa seksuaalista kaltoinkohtelua ja tukea nuorten omien rajojen pohdintaa.

Seksuaalikasvatus omien rajojen tukena

- Aikuisen ei tarvitse olla seksuaalisuuden asiantuntija ottaakseen itsemääräämisoikeuden ja seksuaalisen kaltoinkohtelun puheeksi.
- Keskustelun voi virittää arkisissa tilanteissa
- Aikuinen voi myös tarttua nuorten keskusteluihin kuunnellen heidän ajatuksiaan ja antaen oikeaa tietoa.
- Aikuinen voi jättää seksuaalisuuteen liittyviä nuorille suunnattuja esitteitä, julisteita tai kirjallisuutta saataville. Näin voi luoda ilmapiiriä, jossa seksuaalisuuteen liittyvät asiat ovat luontevia ottaa esille.
- Aihetta voi käsitellä myös nuorten ryhmissä, esimerkiksi kouluissa, vapaa-ajan toiminnassa ja nuorisotyössä

Esimerkkejä miten ottaa seksuaalista itsemääräämisoikeutta ja seksuaalista kaltoinkohtelua puheeksi

- Onko nuorella ihastusta tai miten mahdollinen seurustelusuhde sujuu
- Onko nuori kuullut julkisuudessa esillä olevasta uutisoinnista aiheeseen liittyen ja tietääkö hän, mitä voi tehdä, jos kokee seksuaalista kaltoinkohtelua
- Tietääkö nuori mitä kaikkea seksuaalinen kaltoinkohtelu on
- Tapahtuuko koulussa homottelua tai huorittelua
- Onko nuorta joskus kosketettu ilman lupaa
- Onko nuorelle joskus tarjottu maksua vastineeksi seksuaalisesta teosta
- Onko nuori joskus joutunut tilanteisiin, joissa ei olisi halunnut olla
- Mitä nuoren arjessa tapahtuu, onko hänellä ystäviä tai muita läheisiä ihmisiä elämässään
- Mistä asioista nuori saa iloa ja nautintoa
- Miten nuori kokee oman kehonsa ja itseluottamuksensa
- Onko nuori huolissaan omasta seksuaalisuudestaan

Nämä viestit vahvistavat nuoren omia rajoja:

- Jokaisella on oikeus omiin rajoihin ja kehon koskemattomuuteen
- Jokainen määrittelee itse mikä tuntuu epämiellyttävältä tai ahdistavalta
- Jokaisella on seksuaalioikeudet, ne ovat osa ihmisoikeuksia
- Olet arvokas, upea ja tärkeä juuri sellaisena kuin olet
- Seksuaalisuus on voimavara, eikä siihen kuulu pelkoa tai epämiellyttäviä tilanteita
- Seksin tarkoitus on olla positiivinen, nautintoa ja iloa tuottava asia elämässä, josta saa myös kieltäytyä
- Omia tunteita on tärkeää kuunnella
- Jos mahdollista, niin poistu ahdistavasta tilanteesta
- Vastuu on aina kaltoinkohtelevalle henkilöllä
- Kaikenlaisista kokemuksista voi selvitä
- Aina kannattaa puhua turvalliselle aikuiselle

Kun huoli herää

- Ei ole olemassa selkeää oireistoa, jonka perusteella voisi päätellä nuoren kohdanneen seksuaalista kaltoinkohtelua.
- Jos nuoren olotila ja käytös muuttuvat, on aikuisen tärkeä ottaa huoli nuoren kanssa puheeksi. Tällöin tulisi aina kysyä myös seksuaalisesta kaltoinkohtelusta.
- Kysy asiasta kahden kesken rauhallisessa ympäristössä hienotunteisesti, mutta suoraan aihetta kiertelemättä. Kerro nuorelle miksi kysyt asiasta.
- Älä painosta vastaamaan. Tukena voi myös olla vaikkei nuori olisi valmis kertomaan mikä mieltä painaa. Kiireetön läsnäolo ja sen sanoittaminen, että on jatkossakin nuoren tukena ovat jo iso apu.

Vinkkejä huolen puheeksi ottoon

Oletko joutunut seksuaaliseen tilanteeseen, jossa et olisi halunnut olla?

Onko joku ehdottanut tai puhunut sinulle seksuaalisia asioita, jotka ovat tuntuneet epämiellyttäviltä tai hämmentäviltä? ?

Olen huolissani sinusta, koska... Haluaisitko puhua asiasta?

Onko joku tehnyt sinulle jotakin seksiin liittyvää (nimittely, koskettelu, uhkailu jne.), jota et olisi halunnut?

Onko joku koskenut sinuun tavalla, joka on tuntunut epämiellyttävältä tai ahdistavalta?

Miten kotona menee?
Haluatko kertoa tarkemmin?

Onko joku tarjonnut sinulle lahjaa, tavaraa, alkoholia, tupakkaa, rahaa tai muuta palkkiota jostain seksiin liittyvästä?

Kun nuori kertoo...

- Aikuisen ensireaktio on avainasemassa
- Osoita nuorelle, että hän on tehnyt rohkean teon, kiitä luottamuksesta
- Älä syyllistä, älä vähättele!
 - Pukeutumisella, päihtymyksellä, seurustelusuhteella, viesteihin vastaamisella tai sillä että nuori on ensin ollut itse aktiivinen ei ole mitään merkitystä
- Usko nuorta
- Pysy rauhallisena
- Älä jätä yksin, ole tukena tilanteessa
- Luo toivoa
- Muista oma jaksamisesi!

Esimerkki ennaltaehkäisevästä toimintatavasta kuntatasolla: Helsingin kaupungin ja Nuorten Exitin yhteistyö

- Keväällä 2019 Helsingin kaupungin nuorisopalvelut järjesti asiantuntijoiden kanssa yhteistyössä koulutuksia nuoriin kohdistuvasta seksuaalisesta kaltoinkohtelusta kaupungin nuorisotyöntekijöille
- Nuorten Exit piti yhden koulutuksista
- Koulutuksen jälkeen Helsingin kaupungin nuorisopalvelut ehdotti meille yhteistyön jatkamista oppaan ja julistekampanjan merkeissä
- Opas ja julisteet lanseerattiin syksyllä 2019 tilaisuudessa, jossa olivat paikalla kaikki kaupungin nuorisotyöntekijät

Et seksuaaliselle kaltoinkohtelulle

Opas seksuaalisen kaltoinkohtelun ehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi nuorisotyössä

05.02.2020

Tämä vihko on tarkoitettu helsinkiläisille nuorisotyöntekijöille seksuaalisen kaltoinkohtelun ehkäisemiseksi sekä kaltoinkohtelua kokeneiden nuorten auttamiseksi ja ohjaamiseksi oikean tuen piiriin. Vihkosta löytyy apua siihen, miten käsitellä teemaa nuorten kanssa ennaltaehkäisevästi sekä siihen, miten toimia, jos kohtaa työssään seksuaalista kaltoinkohtelua kokeneen nuoren.

Sisällys

Mitä tarkoitetaan seksuaalisella kaltoinkohtelulla?	3
Omien rajojen ja seksuaalisen itsemääräämisoikeuden käsittely ennaltaehkäisevästi	4
Milloin huolestua?	5
Miten toimia, kun epäilet tai kohtaat seksuaalista kaltoinkohtelua?	6
Ilmoitusvelvollisuus	7
Huoltajien kanssa	7
Mistä saa apua?	8
Lisätietoja, työkaluja ja materiaaleja	10
Lähteet	10

Nuorten Exit: Nuorten kohtaama seksuaalinen kaltoinkohtelu

Ei seksuaaliselle kaltoinkohtelulle

Seksuaalinen kaltoinkohtelu rikkoo seksuaalioikeuksia ja on aina väärin. Se on usein myös rikos, josta voi tehdä rikosilmoituksen.

Sinulla on oikeus omiin rajoihin ja velvollisuus kunnioittaa muiden! Älä siedä huonoa kohtelua.

Jokainen määrittelee itse, mikä tuntuu epämiellyttävältä tai ahdistavalta. Kenenkään fyysistä tai psyykkistä koskemattomuutta ei saa loukata.

Kaikenlaisista kokemuksista voi selvittää. Älä jää yksin, puhu aikuiselle.

NO to sexual abuse!

Sexual abuse violates sexual rights and is always wrong. It is often also criminal, and you can report it to the police.

You have the right to set boundaries and the obligation to respect the boundaries others have set! Do not tolerate abuse.

It is up to the individual to determine what feels uncomfortable or distressing to them. You must not violate anyone's physical or mental integrity.

You can survive any experience. There's no need to feel like you're alone, talk to an adult. You have the right to say NO and demonstrate your lack of consent!

NEJ till sexuell misshandel!

Sexuell misshandel kränker de sexuella rättigheterna och är alltid fel. Det är ofta även ett brott som du kan brottsanmäla.

Du har rätt till dina gränser och är skyldig att respektera andras! Tolerera inte dålig behandling.

Var och en bestämmer själv vad som känns obehagligt eller kränkande. Ingens fysiska eller psykiska integritet får kränkas.

Det går att överleva alla slags upplevelser. Bli inte ensam, tala med en vuxen.

AIKUISILLE

- Tietoa, yhteistyötä, konsultointia ja koulutusta
 - www.nuortenexit.fi -> Tietoa ilmiöstä, materiaalipankki
 - info@exitry.fi
 - p. 045 895 3279
 - Facebook ja Twitter @nuortenexit

NUORILLE

- Tietoa ja tukea seksuaalisen kaltoinkohtelun ja vastikkeellisen seksin teemasta
 - www.nuortenexit.fi
 - Nimetön chat ti klo 16-19
 - Kysy&Lue -palsta, blogi, minivisa
 - Instagram @nuortenexit

KIITOS!